

Educational Management of Islamic Private Schools in Three Southern Border Provinces

**Niloh Wae-u-seng¹, Pongsri Vanitsuppavong², Ibrahim Narongraksakhet³,
Ahmad Yisunsong⁴ and Mohamadruyani Baka⁵**

¹Ph.D. (Education-Educational Administration), Instructor,
Department of Islamic Studies, College of Islamic Studies,
E-mail: wnloh@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D. (Educational Administration), Associated Professor,
Department of Educational Administration,

³Ph.D. (Education), Assistant Professor,

⁴Ph.D. (Higher Education), Instructor,
Department of Islamic Studies, College of Islamic Studies,
Prince of Songkla University

⁵M.A. (Philosophy), Islamic Studies Specialist, Instructor,
The Office of Inspector of Region 12, Ministry of Education

Abstract

This study aimed to explore states and problems concerning educational management of 60% government aided Islamic private schools 15(1) in three southern border provinces using system theory framework i.e., schools' environment, input, states and problems in implementing academic, budget, personnel, and general

administration affairs, and educational output. The study also attempted to delineate developmental guidelines for the schools. 60 survey forms were filled in by targeted schools and 568 respondents were solicited to complete questionnaires with .96 of registered reliability. The analysis of data was based on descriptive statistics. Connoisseurship approach was organized to reach at guidelines for school development. The results show that schools have strong relation with communities. The school philosophy and vision are to produce well-rounded students with faith-based characteristics and to excel in both academic and religious streams. Rather, school managerial structures, curriculum, and responsibilities of license holders, managers, and principals are in consistent with the prescribed 1999 Education Act. The income relies mainly on government aids. In overall, the schools achieve moderate level of practices in academic, budget, personnel and general administration affairs. The same results are also found in problems concerning these managerial practices. It is recommended that output of educational management be revisited in order to enhance schools' quality education. Guidelines and procedures in line with system theory are also proposed as framework for the development of Islamic private schools.

Keywords: educational management, Islamic private schools, three southern border provinces, system theory

การจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

นิเลาะ แวอุเซ็ง¹, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์², อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต³,
อะห์มัด ยี่สุนทร⁴ และมุหามัดรยูยานี บากา⁵

¹Ph.D. (Education-Educational Administration), อาจารย์,
ภาควิชาอิสลามศึกษา,
E-mail: wnloh@bunga.pn.psu.ac.th

²Ph.D. (Educational Administration), รองศาสตราจารย์,
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,

³Ph.D. (Education), ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

⁴ค.ด. (อุดมศึกษา) อาจารย์,
ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁵ศศ.ม. (ปรัชญา)ผู้เชี่ยวชาญอิสลามศึกษา,
สำนักผู้ตรวจราชการเขตตรวจราชการที่ 12 กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับบุดหนุน ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีระบบอันประกอบด้วย สภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจสำหรับโรงเรียนจำนวน 60 โรงเรียน และแบบสอบถามซึ่งมีระดับความเชื่อมั่น 96% สำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 568 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อเสนอแนวทางการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โรงเรียนมีปรัชญาและวิสัยทัศน์คือ เพื่อผลิตผู้เรียนที่มีการพัฒนาบุคลิกภาพในทุกมิติตามหลักศาสนา และเพื่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาทั้งภาคศาสนาและสามัญ โรงเรียนได้กำหนดโครงสร้างการบริหาร หลักสูตร และหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีรายได้หลักมาจากเงินอุดหนุนการศึกษาของรัฐ มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร

ทั่วไปในระดับปานกลาง ผลผลิตทางการศึกษาควรได้รับการทบทวนเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพของโรงเรียน
แนวทางและมาตรการการดำเนินงานในแต่ละมิติของทฤษฎีระบบได้นำเสนอไว้เพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาโรงเรียน
เอกชน สอนศาสนาอิสลาม

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, จังหวัดชายแดนภาคใต้, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้อันประกอบด้วย จังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม มีอัตลักษณ์และวิถีชีวิตที่แตกต่างจาก ส่วนอื่นของประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม เพราะต้องการให้ได้เรียนรู้ทั้งวิชา สามีญ์และศาสนา

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เดิมมีการ ดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบปอเนาะ ซึ่งเน้นการสอน วิชาการศาสนา ต่อมาปอเนาะได้เปลี่ยนสภาพเป็น โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้มี การเพิ่มหลักสูตรสามัญศึกษา ภายใต้การควบคุมของ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ หลังจากได้มีการตราพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจึงได้เปลี่ยน สภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาจนถึง ปัจจุบัน (ชมพูนุช นิยมแย้ม, 2547)

แม้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะได้รับ การอุดหนุนและช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐ แต่การ ดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังคง มีปัญหา โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่มีบุคคลเป็นเจ้าของและได้รับบสนันสนุน รายหัวจากรัฐร้อยละ 60 เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียน ประเภทเดียวกันที่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือนิติบุคคล ซึ่งได้รับบสนันสนุนรายหัวนักเรียน จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2549) พบว่า คุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สืบเนื่องจากปัญหา ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน หลักสูตร และการจัด การเรียนการสอน โดยพบว่า ในส่วนของการบริหารจัดการ โรงเรียนนั้น ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร ไม่มี ระบบฐานข้อมูลงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความพร้อม

ด้านสภาพแวดล้อมสถานที่ และที่สำคัญหน่วยงานที่ รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ในส่วนของหลักสูตรนั้น พบว่า หลักสูตร ไม่สามารถเทียบโอนได้ การจัดการเรียนการสอนยังไม่ สามารถบูรณาการระหว่างหลักสูตรศาสนาและ หลักสูตรสามัญ พบว่า ครูขาดความรู้ใหม่ๆ และขาด ทักษะกระบวนการสอน สื่อการเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน (มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา, ม.ป.ป.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541) ที่ให้ ข้อสรุปว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำเป็น ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่อง สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความพร้อมในการจัดการเรียน การสอน ความพร้อมของห้องประกอบต่าง ๆ ความ พอเพียงของอุปกรณ์การเรียนการสอน อัตราส่วนครู ต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้อง การสอนไม่ตรงตาม สาขาวิชา การได้รับเงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิของครูบาง ส่วน และการใช้จ่ายงบเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน กล่าวได้ว่า พัฒนาการของโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลง จากเดิมซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เรียบง่าย เน้นการศึกษา ศาสนา มาเป็นการจัดการศึกษาสมัยใหม่ที่ถูกกำหนด โดยมาตรฐานและตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ใช้เป็นกลไกควบคุม คุณภาพ ทั้ง ๆ ที่สภาพความเป็นจริง โรงเรียนยังขาด ความพร้อมทั้งในด้านงบประมาณและผู้บริหารที่มีความรู้ ทักษะการบริหารที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่มาตรฐานที่ กำหนด เป็นผลทำให้โรงเรียนบางโรงเรียนปรับตัวเองไม่ทันกับ การเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้คุณภาพตามที่สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด โดยเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนเอกชน 15(1) ที่มี บุคคลเป็นเจ้าของและได้รับบสนันสนุนรายหัวจากรัฐ ร้อยละ 60 ดังนั้น การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการ ศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท ดังกล่าวนี้นี้ จึงมีความจำเป็นและเป็นสิ่งจูงใจให้คณะผู้วิจัย

ต้องการที่จะทำการวิจัยนี้ โดยหวังว่า งานวิจัยนี้ นอกจากจะให้คำตอบที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขแล้ว ยังให้ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับบสนับสนุนร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับบสนับสนุนร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมาย แนวการจัดการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ มาตรฐานและการประกันคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา การระดมทรัพยากร ทุน และสื่อเพื่อการศึกษา องค์การโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาภายใต้บริบทของสภาพและปัญหาที่แตกต่างกัน (ธีระ รุญเจริญ, 2545)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภทมาตรา 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัว ร้อยละ 60 และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนดังกล่าวนี้ในลักษณะองค์รวมจากข้อมูลเอกสารและภาคสนามโดยอาศัยกรอบทฤษฎีเชิงระบบ (Kast and Rosenzweig, 1985; Hoy and Miskel, 2005) อันประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมภายนอกด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความไม่สงบ 2) ปัจจัยนำเข้า อันประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และโครงสร้าง

การบริหารผู้บริหาร ครู นักเรียน หลักสูตร อาคารสถานที่ งบประมาณและทรัพยากร 3) สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาในกรอบสี่พันธกิจหลักที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ วิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้และการประเมินผล งบประมาณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานด้านการจัดทำแผนงบประมาณ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารการเงินระดมทุนเพื่อการศึกษา จัดสวัสดิการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี การบริหารงานบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงาน ด้านการจัดทำแผนอัตรากำลัง คัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน ดำเนินการทดลองการปฏิบัติงาน จัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และการบริหารทั่วไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การทำสำมะโนผู้เรียนและการกำหนดแผนการรับนักเรียนและการระดมทรัพยากร การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาอาคารสถานที่ และการใช้นวัตกรรมเพื่อการบริหารโรงเรียน และ 4) ผลผลิตทางการศึกษา อันประกอบด้วย อัตรากำลังศึกษาต่อของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเลือกใช้ทฤษฎีระบบ เป็นกรอบในการวิจัยนี้มีเหตุผลสำคัญ คือ ทฤษฎีระบบ จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์สภาพการดำเนินการของโรงเรียนในแต่ละองค์ประกอบอย่างสัมพันธ์กันในลักษณะองค์รวม เนื่องจากระบบเกิดจากการรวมกันของส่วนประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และต่างทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ต่อกันภายในระบบ ในฐานะที่โรงเรียนเป็นระบบสังคมหนึ่ง ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ อย่างสัมพันธ์ต่อกันและมีผลโดยตรงต่อผลรวมของการดำเนินการของโรงเรียน การศึกษา

องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อกันในระบบของโรงเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมและพันธกิจหลักของสถานศึกษาที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะทำให้ทราบสภาพและปัญหาการดำเนินการของโรงเรียนได้อย่างครอบคลุม

วิธีการวิจัย

การทำวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ 8 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนเอกสารและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนจรรยาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาเพื่อเป็นฐานในการกำหนดกรอบการวิจัย

ขั้นที่ 2 การกำหนดกรอบการวิจัย

กำหนดกรอบการวิจัยเพื่อใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15 (1) ที่ได้รับสนับสนุน ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้แนวคิดทฤษฎีระบบซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยนำเข้า สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป และผลผลิตทางการศึกษา

ขั้นที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับสนับสนุน ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมดจำนวน 69 โรงเรียนเป็นหน่วยการศึกษา (Unit of Study) เก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

การเก็บข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์ที่ 1 คือ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนการศึกษา ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็น 1) ประชากรโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 69 โรง เก็บ

ข้อมูลด้วยแบบสำรวจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และผลผลิตทางการศึกษา 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่โรงเรียนละ 3 คน จากจำนวนกลุ่มประชากรโรงเรียนทั้งหมด 69 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งหมด 207 คน เพื่อเก็บ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของโรงเรียน และ 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูผู้สอนวิชาสามัญและวิชาศาสนาโรงเรียนละ 6 คน แบ่งออกเป็นครูสอนสามัญ 3 คน และครูสอนศาสนา 3 คน จากกลุ่มประชากรโรงเรียนทั้งหมด 69 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสอนศาสนาและครูสอนสามัญ จำนวน 414 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของโรงเรียน

การเก็บข้อมูลที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ที่ 2 คือ การเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้เลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 27 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาของทั้งสามจังหวัด จำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาเอกชน ประจำเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัด จำนวน 6 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 3 คน โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกคือ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือ มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ส่วนการประชุมเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการนำเสนอผลการวิจัยนั้น ได้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง รวมทั้งหมด 48 คน ประกอบด้วยกลุ่มที่เป็นตัวแทนฝ่ายปฏิบัติงานของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มงาน ผู้บริหาร หรือครู ในเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 6 เขต ๆ ละ 6 คน รวมจำนวนทั้งหมด 36 คน ผู้อำนวยการสำนักตรวจราชการเขตตรวจราชการ

ที่ 12 จำนวน 1 คน ศึกษาในเทศก์หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละจังหวัด จำนวน 6 คน และนักวิชาการระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 คนโดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือก คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน 60 เปอร์เซ็นต์ ประกอบด้วยแบบสำรวจและแบบสอบถามซึ่งมีรายละเอียดในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. แบบสำรวจ

การสร้างแบบสำรวจ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจากเอกสาร วารสาร สารสนเทศ สิ่งตีพิมพ์ แบบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสำรวจ จากเอกสาร ตำรา และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสำรวจโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ

1.3 สร้างแบบสำรวจโดยกำหนดขอบเขตของข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยให้ชื่อแบบสำรวจว่า “แบบสำรวจเพื่อการวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งมี 10 หัวข้อใหญ่ แล้วนำแบบสำรวจที่สร้างเสร็จเสนอให้คณะผู้วิจัยทุกคนเพื่อพิจารณา

ลักษณะการใช้ภาษา ความครอบคลุมของข้อคำถาม ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

1.4 นำแบบสำรวจที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2. แบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและภารกิจของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จากเอกสาร และสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.2 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด และสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามและโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราวัด 5 ระดับ เรียงลำดับจากมากที่สุด (5) ถึงน้อยที่สุด (1) เพื่อวัดสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 56 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบเปิดเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่าง

ข้อคำถามกับประเด็นภารกิจของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ .8 ขึ้นไป จำนวน 43 ข้อ และค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .6 จำนวน 4 ข้อ คณะผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นำผลการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของสภาพการดำเนินงาน มีค่าเท่ากับ .980 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน มีค่าเท่ากับ .969

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ขั้นที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกไปได้เป็น 2 ชั้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ชั้นแรก เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของการจัดการศึกษา โดยใช้แบบสำรวจจำนวน 69 ชุด และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 621 ชุด การเก็บข้อมูลทั้งสองส่วนนี้ได้ใช้นักวิจัยผู้ช่วยจำนวน 15 คน โดยได้ทำการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บพร้อมกับวิธีการเก็บรวบรวมก่อนที่จะออกไปเก็บข้อมูลจริงด้วยตนเอง การเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2550 ได้ข้อมูลกลับมาจำแนกเป็นแบบสอบถามจำนวน 60 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 86.96 และแบบสอบถามจำนวน 568 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.47

ขั้นที่สอง เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงยืนยันและเชิงเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 โดยการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางและการประชุมนำเสนอผลการวิจัยเพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูล

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและแบบสอบถาม ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณหาค่าสถิติภาคบรรยาย และได้กำหนดเกณฑ์การแปลความเกี่ยวกับระดับของสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลปจารุ, 2549)

1.00-1.49 หมายถึง สภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง สภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

2.50-3.49 หมายถึง สภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3.50-4.49 หมายถึง สภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

4.50-5.00 หมายถึง สภาพและปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นที่ 7 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา

การจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 ได้อาศัยข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษา แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษา แนวคิดทฤษฎีระบบและหลักประสิทธิภาพ สังเคราะห์เป็นร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา และประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนา

ขั้นที่ 8 การนำเสนอผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย
 การนำเสนอผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทน
 ฝ่ายปฏิบัติของโรงเรียน ตัวแทนจากฝ่ายการศึกษาในเขต
 พื้นที่ และนักวิชาการ ได้ดำเนินการในรูปแบบการประชุม
 นำเสนอผลการวิจัย และรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
 เพื่อการปรับปรุงผลการวิจัยก่อนที่จะจัดพิมพ์รายงาน
 ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการดำเนินการวิจัยได้ผลสรุปซึ่งสามารถอภิปราย
 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) ที่ได้รับเงิน
อุดหนุน ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.1 สภาพแวดล้อม

ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มากกว่าครึ่งเป็นชุมชน
 ขนาดเล็ก มีการคมนาคมที่สะดวก ประชากรส่วนใหญ่
 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวน กรีดยาง ชุมชน
 ส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา
 ของโรงเรียน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน สนับสนุน
 ทรัพยากรทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์และทุนในการดำเนิน
 กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า สังคม
 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นพหุวัฒนธรรม ประชาชน
 ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นมุสลิมมีวิถีชีวิต วัฒนธรรม และขนบ
 ธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์แตกต่างจากพื้นที่
 ส่วนอื่นของประเทศ เป็นสังคมที่ให้ความสำคัญต่อ
 การศึกษา สถาบันการศึกษาที่ประชาชนนิยมส่งบุตร
 เข้าศึกษา คือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อย่างไร
 ก็ตาม เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547
 ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสาม
 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ว่าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
 การศึกษา

ข้อค้นพบดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชน
 สอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน
 ร้อยละ 60 ซึ่งยังคงมีอยู่ประมาณ 69 โรงเรียนในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้นั้น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีขนาดเล็ก
 ที่มีการคมนาคมสะดวก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า โรงเรียน
 ดังกล่าวนี้ได้แปลงสภาพมาจากปอเนาะซึ่งเป็นสถาบัน
 การศึกษาที่จัดสอนเฉพาะวิชาศาสนาและเกิดจากความ
 ต้องการทางด้านการศึกษาของคนในชุมชน โรงเรียน
 เอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จึงตั้งอยู่ในชุมชน
 ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีสูง ความ
 สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปในลักษณะ
 พึ่งพาอาศัยต่อกัน ทำให้ชุมชนต่างให้ความร่วมมือในการ
 ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเท่าที่ชุมชนสามารถ
 ช่วยเหลือได้ จากความร่วมมือดังกล่าวถือเป็นจุดแข็งที่
 โรงเรียนสามารถนำเอาพลังชุมชนมาช่วยพัฒนาโรงเรียนได้
 ส่วนอาชีพหลักของชุมชน ส่วนใหญ่คนในชุมชนประกอบ
 อาชีพเป็นเกษตรกรและทำสวนยางพารา ซึ่งสอดคล้องกับ
 สภาพของภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่า
 และน้ำเหมาะแก่การทำเกษตรและเพาะปลูก ส่วนความเป็น
 พหุวัฒนธรรม นั้น หากได้มีผลกระทบต่อระบบการจัดการ
 ศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่ เพราะผู้ที่
 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเหล่านี้ล้วนเป็นมุสลิม ผลกระทบอาจ
 มีอยู่บ้างเมื่อผลผลิตจากโรงเรียนเหล่านี้ได้ออกไปดำเนิน
 ชีวิตในสังคมที่มีความแตกต่างจากความจริงที่ตนเคยอยู่
 การที่สังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมส่งลูกเรียน
 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจเป็นเพราะว่า
 ต้องการให้ได้รับการศึกษาทั้งภาคสามัญและศาสนา
 ในขณะที่หากศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ
 ก็จะได้เรียนเฉพาะภาคสามัญ อย่างไรก็ตาม ความ
 พยายามของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สามารถสนองความ
 ต้องการของชุมชน โดยกำหนดให้มีการนำรูปแบบการ
 จัดการศึกษาแบบสองระบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบการ
 จัดการศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับรูปแบบที่จัดโดย
 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก็จะเป็นการเสนอ
 ทางเลือกให้กับประชาชนและถือเป็นการแข่งขันเชิง
 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนเอกชน
 และโรงเรียนของรัฐ ส่วนผลกระทบของสภาพแวดล้อม
 ภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 นั้น ถือว่ามีผล อย่างกว้างขวางต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และผลกระทบดังกล่าวนี้ก็ส่งผลต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามด้วย โดยเฉพาะในเรื่องสวัสดิภาพของบุคลากร

5.1.2 ปัจจัยนำเข้า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 พบว่า โรงเรียนมีปรัชญาในการจัดการศึกษา คือ ต้องการผลิตผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา เป็นเลิศในวิชาการศาสนาและสามัญ มีวินัย และเคารพกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชน และได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร และการบริหารจัดการ คือ ในด้านผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นแบบอย่างที่ดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ในด้านบุคลากร มุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างมืออาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยี และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และในด้านการบริหารจัดการ มุ่งพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยร่วมมือกับชุมชน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพ จัดระบบการบริหารจัดการโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ตรงกับหลักสูตรและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ข้อค้นพบข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่า ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ได้ยึดตามหลักปรัชญาการศึกษาในอิสลาม ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปจากการประชุมการศึกษามุสลิมโลกครั้งที่ 1 (First World Conference on Muslim Education) เมื่อปีคริสต์ศักราชที่ 1977 ที่เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียว่า “การศึกษาควรมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างสมดุล โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมและขัดเกลาด้านจิตวิญญาณ

สติปัญญา ทรกระ ความรู้สึก และการรับรู้ทางประสาทสัมผัสของมนุษย์ การใช้กระบวนการฝึกอบรมและขัดเกลาในลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้ความศรัทธาได้ซึมซับสู่บุคลิกภาพของความเป็นมนุษย์ ก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่เชื่อมโยงกับอิสลาม ทำให้สามารถปฏิบัติตามอัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ (แนวทางของนบีผู้หามัด คือลย) และพร้อมน้อมนำระบบค่านิยมอิสลามมาใช้ด้วยความเต็มใจและเป็นสุข เพื่อทำให้สถานภาพแห่งความเป็นตัวแทนของอัลลอฮ์ สุบฮุ บนผีนแผ่นดิน ที่ได้รับมอบอำนาจแห่งจักรวาลเป็นที่ประจักษ์ และเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาในทุกมิติตามเจตนารมณ์ของอิสลาม ที่สำคัญยิ่ง การศึกษาจะต้องนำไปสู่การมอบหมายตนต่ออัลลอฮ์ (สุบฮุ) ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง” (Al-attas, 1979, 158-159) ยิ่งไปกว่านั้น การมุ่งเน้นสร้างนักเรียนให้มีความรู้ทางวิชาการไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางศาสนาหรือว่าสามัญนั้น ถือว่าเป็นเป้าหมายหลักประการหนึ่งของการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามที่สอนให้ใช้ชีวิตโดยยึดทั้งโลกนี้และโลกหน้า และเน้นการสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีวินัย คือ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชน และสังคมได้ นอกจากนี้ ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ยังได้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนได้มีความพยายามที่จะส่งเสริมให้เป็นเลิศทั้งทางด้านสามัญและศาสนา ความพยายามดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับความจริงที่ว่าระบบการศึกษาในอิสลามจะครอบคลุมความรู้ทุกแขนงวิชาโดยไม่มีแยกจากกัน ยิ่งไปกว่านั้น ความพยายามที่จะนำเอาวิธีการที่เรียกว่า “บูรณาการการศึกษา” มาใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถือเป็นการนำระบบการศึกษาที่เป็นอยู่สู่ระบบการจัดการศึกษาในอิสลามอย่างแท้จริง ส่วนวิสัยทัศน์ในการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการโดยการส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาเน้นการบริหารแบบมืออาชีพ เน้นการใช้เทคโนโลยี การประกันคุณภาพ และสัมพันธ์ชุมชน ล้วนถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมีการดำเนินการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม กลไกดังกล่าวนี้จะ

ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อโรงเรียนมีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำที่มุ่งมั่น จะพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อค้นพบเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ได้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 ส่วนใหญ่แล้วมีการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนแบบผสมผสานระหว่างสายงานหลักและสายงานที่ปรึกษา กำหนดงานและหน้าที่ความรับผิดชอบตามกรอบที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายงบประมาณ และฝ่ายบริหารงานทั่วไป โดยฝ่ายวิชาการ จะรับผิดชอบด้านหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร ทะเบียน วัตถุประสงค์ ประกันคุณภาพสถานศึกษา แนวทางการศึกษา งานนิเทศภายใน งานพัฒนาบุคลากรโรงเรียน งานพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และงานห้องสมุด ฝ่ายบุคคล รับผิดชอบด้านการบรรจุแต่งตั้งครู วินัยและการรักษาวินัย งานรับสมัครทะเบียนบุคลากร ทะเบียนนักเรียน และการพัฒนาบุคลากร ฝ่ายงบประมาณ รับผิดชอบด้านการบริหารบัญชีการเงิน การจัดทำและเสนอเงินอุดหนุน งานบริหารพัสดุ และทรัพยากร การทำเงินเดือนครู และจัดหางบประมาณ และฝ่ายบริหารงานทั่วไป รับผิดชอบด้านงานธุรการ งานปกครอง งานเทคโนโลยีสารสนเทศ งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน งานดูแลอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานสัมพันธ์ชุมชน ประสานงานพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ออมนัยโรงเรียน งานกีฬา และงานรักษาความปลอดภัย จะเห็นได้ว่า การแบ่งโครงสร้างการบริหารในลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้มีความชัดเจนในกรอบของพันธกิจสำหรับแต่ละฝ่าย ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละตำแหน่งงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานไม่ซ้ำซ้อนและง่ายต่อการกำกับควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อค้นพบด้านปัจจัยนำเข้าอื่นที่เกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 ซึ่งประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ นั้น ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้รับใบอนุญาตสาม

ในสี่เป็นผู้ชาย มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีหน้าที่ในการดูแลงานในภาพรวมทั้งหมดของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการบริหารบุคคล การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ แก่ครูและบุคลากร การดูแลเด็กนักเรียนในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดทำบัญชีของโรงเรียน ตลอดจนการดูแลเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ส่วนผู้จัดการสามในสี่เป็นผู้ชายเช่นเดียวกับผู้รับใบอนุญาต มีช่วงประสบการณ์ในการทำงานที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ตั้งแต่ 1 ปี จนถึง มากกว่า 10 ปี มีหน้าที่หลักในการบริหารกิจการทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่วนหน้าที่รองคือการบริหารบุคคล ติดต่อประสานงานกับภายนอกโรงเรียน บริหารงานงบประมาณ และทำหน้าที่สอน ส่วนครูใหญ่ พบว่า สามในสี่เป็นผู้ชายเช่นเดียวกัน มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 1-5 ปี มีหน้าที่หลักในการบริหารงานวิชาการ ส่วนหน้าที่รอง คือ บริหารครูและนักเรียน ทำหน้าที่สอน และสัมพันธ์ชุมชน จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้ อภิปรายได้ว่า การที่ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ชายนั้น อาจเป็นเพราะว่า โดยธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้ชายมักได้รับการยกย่องและถือว่าเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมกว่าผู้หญิงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ซึ่งอาจเป็นทายาทและเครือญาติที่เป็นผู้ชายจะได้รับโอกาสในการสืบทอดกิจการการบริหารโรงเรียนมากกว่า ทายาทและเครือญาติที่เป็นผู้หญิง เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษา จะพบว่า ผู้รับใบอนุญาตเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 43.1) มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน 2550 กฎหมายไม่ได้กำหนดระดับคุณวุฒิทางการศึกษาของผู้รับใบอนุญาต ส่วนผู้จัดการ (ร้อยละ 70) และครูใหญ่ (ร้อยละ 92) ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรีและมีวุฒิทางการศึกษา มีเพียงบางส่วนที่ไม่ได้สำเร็จทางด้านศึกษาศาสตร์ (ตาราง 1) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนไม่ดี

ตาราง 1 สถานภาพของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและสาขาวิชาที่สำเร็จ

สถานภาพของผู้บริหาร	ผู้รับใบอนุญาต		ผู้จัดการ		ครูใหญ่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	43.1	16	30.2	4	7.3
ปริญญาตรี	19	37.3	21	39.6	32	58.2
สูงกว่าปริญญาตรี	10	19.6	16	30.2	19	34.5
รวม	51	100	53	100	55	100
สาขาวิชาที่สำเร็จ (ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า)						
อิสลามศึกษา	10	34.5	8	22.9	3	6.4
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	8	27.6	4	11.4	1	2.1
ศึกษาศาสตร์	8	27.6	15	42.9	36	76.6
อื่นๆ (นิติศาสตร์)	3	10.3	8	22.9	7	14.9
รวม	29	100	35	100	47	100

เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ผู้ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีต้องพัฒนาตนเองเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาผู้บริหารเหล่านี้ โดยการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในสาขาที่สำเร็จแล้ว สามารถได้รับใบประกอบวิชาชีพทางการบริหารเพื่อที่จะใช้ในการบริหารสถานศึกษาตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อค้นพบเกี่ยวกับครู นักเรียน และหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 ได้ชี้ว่า ครูที่สอนในภาคสามัญส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงส่วนครูสอนในภาคศาสนาส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่สำเร็จจากโรงเรียนเหล่านี้ที่ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในตะวันออกกลางส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย เมื่อสำเร็จการศึกษา ก็มักนิยมกลับมาทำงานที่โรงเรียนเดิม และการที่ครูสามัญส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงนั้น อาจเป็นเพราะว่า จากข้อเท็จจริง

ในปัจจุบันเกี่ยวกับแนวโน้มการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ชายและผู้หญิงแล้ว อัตราส่วนของผู้หญิงจะสูงกว่าผู้ชาย ส่งผลทำให้ผลผลิตทางการศึกษาที่เข้าไปทำงานทางการสอนในโรงเรียนเหล่านี้ เป็นไปตามแนวโน้มที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนการที่นักเรียนศาสนามีอัตราการออกกลางคันมากกว่านักเรียนสามัญนั้น อธิบายได้ว่า ในโรงเรียนประเภทดังกล่าว จะมีวิธีการจูงใจนักเรียนโดยแบ่งตามหลักสูตรที่ศึกษา คือ นับตามหลักสูตรสามัญและศาสนา แต่ในความเป็นจริง ผู้ที่เรียนหลักสูตรศาสนาจะศึกษาหลักสูตรสามัญเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่เรียนเฉพาะศาสนาเพราะสำเร็จหลักสูตรชั้นพื้นฐานแล้ว ด้วยเหตุนี้ ทำให้จำนวนนักเรียนศาสนาจึงมีมากกว่าจำนวนนักเรียนที่เรียนสามัญ เป็นผลที่ให้อัตราการออกกลางคันของนักเรียนศาสนาสูงไปด้วย นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลยังได้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 ทั้งนี้เป็นเพราะข้อกำหนดทางกฎหมายที่ให้สถานศึกษา

ทุกแห่งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้จึงถือเป็นการสนองนโยบายของรัฐ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับงบประมาณที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับบุดหนุนร้อยละ 60 ซึ่งให้เห็นว่า โรงเรียนมีรายได้หลักจากงบสนับสนุน รายหัวของรัฐบาล โดยเฉลี่ย 2,691,568 บาท ต่อปี และรายได้จากแหล่งอื่นโดยเฉลี่ย 141,715 บาท ในการนี้ โรงเรียนได้ใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคโดยเฉลี่ย 188,453 บาท ค่าเงินเดือน (ครู/ภารโรง) โดยเฉลี่ย 1,920,686 บาท และค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเฉลี่ย 208,523 บาท ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า ในการบริหารโรงเรียนนั้น งบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจากเงินอุดหนุนจากรัฐซึ่งให้ในรูปค่าใช้จ่ายรายหัว โรงเรียนจะใช้งบดังกล่าวนี้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเงินเดือนครู คิดเป็นร้อยละ 71.35 ส่วนที่เหลือจะเป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ซึ่งในความเป็นจริงค่าใช้จ่าย สำหรับเงินเดือนครูในโรงเรียนที่ได้รับบุดหนุน ร้อยละ 60 ประเภทเอกชนทั่วไปตามอัตราส่วนที่รัฐกำหนด คือประมาณ ร้อยละ 62.1 ส่วนที่เหลือใช้เป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า การที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 ต้องใช้เงินในอัตราส่วนที่สูงกว่ากำหนดเป็นเพราะโรงเรียนต้องจ่ายเงินในการจ้างครูผู้สอนทั้งวิชาสามัญและศาสนาซึ่งมีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในขณะที่ฐานคำนวณเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้ นั้น วางอยู่บนฐานของการจ้างครูสามัญอย่างเดียว ทำให้โรงเรียนต้องแบกภาระและในบางกรณีไม่สามารถที่จะจ่ายเงินเดือนได้ตามขั้นอัตราเงินเดือนที่เป็นจริง เพราะโรงเรียนไม่มีเงินงบประมาณที่

เพียงพอ กอปรกับโรงเรียนจำเป็นต้องกันเงินส่วนหนึ่งเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายพื้นฐาน และค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการสร้างหรือปรับปรุงอาคารเรียนให้ได้มาตรฐานที่สามารถเอื้อให้เกิดบรรยากาศที่ดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจและสามารถศึกษาด้วยตนเอง ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือโดยการเพิ่มบุดหนุนรายหัวให้สูงขึ้นหรืออยู่ในอัตราเดียวกันกับที่สนับสนุนโรงเรียนที่เป็นมูลนิธิจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนเหล่านี้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐได้อีกทางหนึ่ง ส่วนทรัพยากรทางการศึกษาพบว่า จำนวนคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้งานได้ทั้งหมดมีจำนวนเฉลี่ย 11.41 เครื่อง จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตได้เฉลี่ย 5.46 เครื่อง ซึ่งเมื่อคำนึงถึงความสามารถในการสนองตอบต่อความเป็นเลิศในการจัดการศึกษานั้น ด้วยจำนวนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดดังกล่าวนี้ ถือว่ายังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นที่รัฐต้องให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

5.1.3 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษา

5.1.3.1 สภาพการจัดการศึกษาด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

การวิเคราะห์สภาพของการจัดการศึกษาตามกรอบพันธกิจของการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาตามพันธกิจทั้งสี่ตามความเห็นของผู้บริหารและครู

สภาพการจัดการศึกษาตามพันธกิจทั้งสี่	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับสภาพการดำเนินการ
1. ด้านวิชาการ	2.97	.60	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	2.93	.75	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.94	.68	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.99	.66	ปานกลาง
ภาพรวม	2.95	.60	ปานกลาง

โดยภาพรวม สภาพการดำเนินงานตามพันธกิจทั้งสี่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านของสภาพการดำเนินงานตามพันธกิจทั้งสี่พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเดียวกัน คือ 2.9 ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของซาร์รีฟ สือนิ (2546) ซึ่งพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสภาพการบริหารงานบุคคลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมพล และชัน (2550) เรวดี กระโหมวงศ์ และคณะ (2546) ฟาริต เตะมาหมัด (2549) ซึ่งพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีสภาพการดำเนินการด้านวิชาการทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมแล้วยังไม่สามารถที่จะพัฒนายกระดับการดำเนินงานในแต่ละพันธกิจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนต่ำไปด้วย การกำหนดกลไกหรือยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำอย่างเร่งด่วน

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาถึงสภาพการดำเนินงานในแต่ละด้านของกรอบพันธกิจทั้งสี่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก มีข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิม ส่งเสริมให้ครูจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของทุกช่วงชั้น และการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมศาสนาในทุกกลุ่มสาระนั้น อธิบายได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่มุ่งเน้นการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิม และมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของศาสนาในทุกกลุ่มสาระซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง

กับปรัชญาหรือเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ยึดหลักการของอิสลามเป็นรากฐานพร้อมกับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั่วไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของปรัชญาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และยังมีการส่งเสริมให้มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล การเรียนในทุกช่วงชั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประเมินผล การเรียนของนักเรียนให้เป็นระบบระเบียบและมีมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอกทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และวิชาสามัญ และยังคงสอดคล้องกับ หลักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า จะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนการส่งเสริมให้ครูจัดทำ ระเบียบการวัดและประเมินผล การเรียนของทุกช่วงชั้น นั้น ถือว่ามีความสำคัญยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ที่ได้ให้ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไว้ว่า การวัดผลและการประเมินผล การเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบว่า นักเรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวัดผลและประเมินผล คือ กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ พยายามส่งเสริมครูอาจารย์ ให้มีความรู้ทางการวัดผลและประเมินผล การจัดตารางสอบ ห้องสอบ ระเบียบในการสอบและการคุมสอบ และการประเมินผล การสอน และยังคงสอดคล้องกับหลักการการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวง ศึกษาธิการ (2546) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า จะต้องจัดให้มีการ

ประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการช่อมเสริมกรณีที่มี ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านงบประมาณที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและนักเรียนร่วมมือกันใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รณรงค์และส่งเสริมการระดมทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา และจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปีและรายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี อธิบายได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมมือกันใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจาก โรงเรียนเหล่านี้ได้รับงบประมาณอย่างจำกัดตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องของงบประมาณ และยังมีการรณรงค์และส่งเสริมการระดมทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานงบประมาณเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเสริม วิมุกตะนันท์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า ในการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องใช้ระบบการบริหารงบประมาณแบบใหม่ที่มีความสำคัญในเรื่องผลผลิต ผลลัพธ์ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใสและการรายงาน การมอบอำนาจ การจัดทำและบริหารงบประมาณการเพิ่มขอบเขตความครอบคลุมของงบประมาณ การจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ระยะปานกลาง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาว่า การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการเพื่อให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และยังคงสอดคล้องกับขอบข่ายภารกิจของงานบริหารงบประมาณที่สถานศึกษาต้องดำเนินการนั้น ในเรื่องของการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ และการ

ระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา โดยให้มีการจัดการทรัพยากร การระดมทรัพยากร การจัดหารายได้ และผลประโยชน์ กองทุนกุฎีมเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา การคัดเลือกครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชา และการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้าง อธิบายได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา และคัดเลือกครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชา เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเดิมนั้น มีสภาพเป็นโรงเรียนปอเนาะซึ่งเป็นการจัดการศึกษานอกระบบ การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของเจ้าของปอเนาะ ทั้งเรื่องของหลักสูตร หรือการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ และหลังจากที่ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแล้วนั้น ก็ได้มีการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ แต่ในบางเรื่อง เช่นบุคลากรที่ทำการสอนยังคงเป็นคนเดียวกับที่สอนในโรงเรียนปอเนาะเดิม (ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลง) ดังนั้น บุคลากรที่สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเฉพาะบุคลากรที่สอนวิชาศาสนานั้น ส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้ในเรื่องของวิชาชีพครูซึ่งถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ดังนั้น จึงเป็นการเหมาะสมที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะมีการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมเกียรติ พ่วงรอด (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวป้อนที่มีคุณภาพ ในที่นี้หมายถึงบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมกับงาน มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

บุคคลให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการบำรุงรักษา ขวัญและกำลังใจ การฝึกฝนสร้างความชำนาญ การติดตามผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไข และเพื่อเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพ ทำให้บุคคลมีศักยภาพสูง มีการกระตุ้นบุคลากร เพื่อให้คุณภาพของงานเพิ่มขึ้น บุคลากรเกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง และสุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโย กฤษฎี (2535) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน กิติมา ปริดีติลภ (2532) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการหรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ให้กับบุคลากรในองค์การ ตลอดจนทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบต่อนายงานอันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับขอบข่ายการบริหารงานบุคคลตามหลักการกระจายอำนาจตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงกรอบพันธกิจที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องดำเนินการในส่วนของงานบริหารบุคคลในเรื่อง มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยให้มีการดำเนินการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา และควบคุม ดูแล และส่งเสริมข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนในเรื่องการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการครูและลูกจ้าง ก็ถือว่ามีค่าจำเป็น และยิ่งสอดคล้องกับขอบข่ายการบริหารงานบุคคลตามหลักการกระจายอำนาจตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ระบุถึงกรอบพันธกิจที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องดำเนินการในส่วนของงานบริหารบุคคลในเรื่องงานทะเบียนประวัติข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีการ

จัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้าง และให้มีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้างในสถานศึกษา

ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อธิบายได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการดำเนินงานพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นภารกิจของงานบริหารทั่วไปที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบพันธกิจที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องดำเนินการในส่วนของงานบริหารทั่วไปตามหลักการกระจายอำนาจตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในเรื่องของการพัฒนาระบบและข้อมูลสารสนเทศโดยต้องมีการดำเนินการจัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา และในเรื่องของการวางแผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ โดยให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษาและสนองความต้องการของชุมชนและสังคมโดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

ตาราง 3 ปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาตามพันธกิจทั้งสี่ตามความเห็นของผู้บริหารและครู

ปัญหาการจัดการศึกษาตามพันธกิจทั้งสี่	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับปัญหาการดำเนินการ
1. ด้านวิชาการ	2.88	.62	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	2.86	.75	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.83	.68	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารทั่วไป	2.65	.64	ปานกลาง
ภาพรวม	2.84	.60	ปานกลาง

5.1.3.2 ปัญหาการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

การวิเคราะห์ปัญหาของกระบวนการจัดการศึกษาตามกรอบพันธกิจของการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังปรากฏในตาราง 3

ภาพรวม ปัญหาการดำเนินงานตามพันธกิจทั้งสี่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านของปัญหาการดำเนินงานตามพันธกิจทั้งสี่ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านและมีค่าเฉลี่ยในระดับเดียวกัน คือ 2.8 มีเพียงด้านบริหารงานทั่วไปที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.65 ข้อค้นพบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาร์รีฟท์ สือนิ (2546) โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาการบริหารงานบุคคลในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบดังกล่าวนี้อาจอธิบายได้ว่า โดยภาพรวมแม้โรงเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป แต่ระดับของปัญหาไม่ได้อยู่ในภาวะที่เป็นวิกฤต ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะพัฒนาให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งจากภายในและ

ภายนอกสถานศึกษาจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาถึงปัญหาการดำเนินงานในแต่ละด้านของกรอบพันธกิจทั้งสี่ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก มีข้อค้นพบที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ การจัดหาให้มีเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเช่น คอมพิวเตอร์ ทีวี เครื่องเล่นวีดีโอซีดี เป็นต้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน การจัดให้มีห้องสมุดหรือห้องอื่นๆ ที่รวบรวมเอกสารตำราเพื่อให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้า การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยี และการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล และชัน (2550) ซึ่งพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีปัญหาเรื่องขาดสื่อการเรียนเป็นอันดับต้น ข้อค้นพบดังกล่าวนี้ อธิบายได้ว่าโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ปัญหาทางด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน หรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ หนังสือตำราเรียน หรือห้องสมุด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกันคือ เกิดจากโรงเรียนขาดงบประมาณในการที่จะนำสิ่งเหล่านี้มาบริการนักเรียน หรือโรงเรียนขาดการจัดการที่ดีในการบริหารงานงบประมาณ

จึงทำให้ขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาสื่อ การสอนและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งปัญหาด้านการขาดแคลน แหล่งการเรียนรู้ อาจบรรเทาได้ด้วยความร่วมมือของ สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ใกล้สถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏใน ภาคใต้ตอนล่าง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดสำหรับโรงเรียนที่อยู่ ห่างไกล กลุ่มที่สองคือปัญหาของครูผู้สอนที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัญหาส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ปัญหา สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน ปัญหาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนา และใช้สื่อ และเทคโนโลยี และปัญหาสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัย มาใช้เพื่อพัฒนาการสอน ในส่วนนี้โรงเรียนต้องมีการ วางแผนในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากงานวิจัย ได้ระบุถึงข้อเสนอแนะที่ สอดคล้องกับปัญหาดังกล่าว คือโรงเรียนควรมีการพัฒนา สื่อการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับ ความต้องการของหลักสูตร และสามารถนำผู้เรียนให้บรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ได้ ควรจัดให้มีการอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนารูปแบบการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ แก่ครูและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้น ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยยึดความต้องการของผู้เรียน และชุมชนเป็นหลัก

ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน ด้านงบประมาณที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือปัญหา การนำแผนงานโครงการของฝ่ายต่างๆ ไปจัดทำแผนกลยุทธ์ ด้านงบประมาณ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนี ชีววัดผลผลิตและผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การรณรงค์และ ส่งเสริมการระดมทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา และการ จัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปี อธิบายได้ว่า โรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามยังประสบปัญหาเรื่องการบริหาร งบประมาณในเรื่องของการนำแผนงานโครงการของฝ่าย ต่างๆ ไปจัดทำแผนกลยุทธ์ด้านงบประมาณ และปัญหา

จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชีวิวัดผลผลิตและ ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ ซึ่งส่วนนี้ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญ เพราะหากไม่มีการดำเนินการในส่วนนี้ หรือเกิดปัญหาใน การดำเนินงานดังกล่าว ก็จะทำให้การจัดสรรงบประมาณ นั้นไม่ได้เป็นไปตามความต้องการในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจมีสาเหตุ มาจากการขาดความรู้ความสามารถของบุคลากรที่ทำ หน้าที่บริหารจัดการด้านนี้ สำหรับข้อเสนอแนะแนวทาง ที่ได้จากการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ คือ ฝ่ายที่ เกี่ยวข้องจะต้องให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ เพื่อใช้ ในการพัฒนาโรงเรียน การจัดซื้ออุปกรณ์และสื่อการเรียน การสอน และควรมีการวางแผนในการใช้งบประมาณที่ได้ อย่างจำกัดนี้อย่างประโยชน์และคำนึงถึงประสิทธิภาพ สูงสุด

ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการจ่ายเงินเดือนให้แก่ครูตามวุฒิการศึกษา การคัดเลือก ครูที่มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชา และการจัดทำแผนและ ดำเนินการพัฒนาครู อธิบายได้ว่า ปัญหาด้านการบริหาร งานบุคคลมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้องนำเงิน อุดหนุนมาจ่ายเป็นค่าตอบแทนครู ทั้งครูสามัญและครู ศาสนา แต่ได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะสัดส่วนของครูสอน สามัญเท่านั้น ดังนั้น การจ่ายเงินเดือนตามวุฒิทางการ ศึกษาจึงเป็นไปได้ยากโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดกลาง และเล็ก และสืบเนื่องจากปัญหาดังกล่าวนี้ ทำให้ครูที่ สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขาดความ แน่หนอนในเรื่องของรายได้ ดังนั้น เมื่อครูเหล่านี้มีโอกาส ที่ดีกว่าที่จะไปสอนในโรงเรียนที่ได้ค่าตอบแทนตามวุฒิ ก็จะไปลาออกเพื่อไปสอนในโรงเรียนเอกชนเหล่านั้น ทำให้ บ่อยครั้งที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในภาวะ ที่ขาดแคลนครู และเมื่อเกิดปัญหาเช่นนี้ โรงเรียนก็ต้อง ดำเนินการจ้างครู หรือนักศึกษามาสอนเป็นการชั่วคราว ซึ่งบางทีครูที่ได้มานั้นก็ไม่ได้มีวุฒิตรงตามสาขาที่ตนสอน และจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงของครูที่เป็นอย่างต่อเนื่อง

ทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนและดำเนินการพัฒนาครูด้วย จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้มีการเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนี้ คือให้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ตรงกับความสามารถ ไม่ว่าจะป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ หรือในส่วนของครูผู้สอนที่ต้องจัดให้ตรงกับสาขาที่จบ ควรจัดให้มีการจัดอบรมบุคลากรให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือความรู้ที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เทคนิคการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การบริหารจัดการ ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ และให้โรงเรียนจ่ายเงินเดือนหรือค่าตอบแทนไม่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาสูงสุด

ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ การร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา และการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนวให้ทั่วถึงตรงกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน อธิบายได้ว่า โรงเรียนประสบกับปัญหาด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ประเด็นแรก คือ ปัญหาการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ และปัญหาดำเนินงานกิจกรรมแนะแนวให้ทั่วถึงตรงกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทั้งสองส่วนนี้เป็นปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งหากโรงเรียนได้พัฒนากระบวนการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้เป็นระบบระเบียบก็อาจช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ส่วนประเด็นที่สอง ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คือปัญหาความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งส่วนนี้ ก็เป็นหน้าที่ของโรงเรียนและชุมชนที่จะช่วยกันสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในส่วนที่สามารถจะปฏิบัติได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทของชุมชน และเพื่อให้เกิดความสำนึกร่วมกันในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันจะ

เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียน ชุมชน และประเทศชาติสืบไป ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากการวิจัย ได้ระบุถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่สำคัญ เช่น ควรใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ไม่ว่าจะป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน มีการติดต่อประสานงานและร่วมกันทำงานเป็นทีม และควรมีการทำงานอย่างเป็นระบบมากกว่านี้ โดยการจัดให้มีแผนการปฏิบัติงานประจำปี และปฏิบัติตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาเรื่องการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาชายแดนใต้ ของพลเดช ปิ่นประทีป และคณะ (2549) ได้ให้แนวทางสำคัญที่สามารถนำมาพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ อาทิ ข้อเสนอที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทและความผูกพันในการจัดการศึกษาอย่างจริงจังโดยเฉพาะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบุคลากรที่มาจากผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นหลัก ควรพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในช่วงชั้นที่จัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาสื่อสารแบบผสมผสาน และการสอนที่บูรณาการทั้งด้านภาษา วิชาสามัญ ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเข้าใจและเหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ควรพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการ ซึ่งเน้นวิชาสามัญ ภาษาและวัฒนธรรมควบคู่ไปกับศาสนา และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนทางด้านการบริหารจัดการให้สามารถพึ่งตนเองได้ และมีความเป็นมืออาชีพ ควรให้โรงเรียนของรัฐเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในการพัฒนาวิชาการ และกิจกรรมร่วมกัน และควรจัดทำนโยบาย โครงสร้าง กลไก และระบบ ในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาสถานศึกษาของเอกชนทุกประเภท ทุกระดับในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างชัดเจนทั้งระบบ โดยหากมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่หรือเสนอกฎหมายใหม่

ก็ควรต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็ม
ศักยภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพ ไม่มีช่องว่างความ
เหลื่อมล้ำระหว่างกันจนเกินไปและมีความชัดเจนในสาย
การบริหารจัดการ การสนับสนุนและการกำกับดูแลของ
หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

5.1.4 ผลผลิตทางการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยนำออกหรือผลผลิต
ทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 พบว่า นักเรียน
ที่สำเร็จในปีการศึกษา 2549 สามารถศึกษาต่อในประเทศ
ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉลี่ย
โรงเรียนละ 23.7 คน และสถาบันการศึกษาเอกชนโดยเฉลี่ย
โรงเรียนละ 7.3 คน และมีนักเรียนที่ศึกษาต่อในสายศาสนา
อย่างเดียวภายในประเทศโดยเฉลี่ย 10.1 คน ศึกษาในต่าง
ประเทศเฉลี่ยโรงเรียนละ 3.8 คน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
นั้นพบว่า คะแนนการทดสอบระดับชาติ (NT) เฉลี่ยของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 34.02 และของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 43.40 ข้อค้นพบ
ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวัดจากระดับคะแนน NT ซึ่ง
พบว่า อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ รายงาน
ของคณะกรรมการวิถึทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคง
ของมนุษย์ (อัมมาร สยามวาลา, 2549, 39) พบว่า ข้อมูล
จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นซึ่งเป็นระดับสุดท้ายของการศึกษาขั้นบังคับ
พบว่า คุณภาพการศึกษาในวิชาสามัญของนักเรียนในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ นั้น ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำ
กว่าพื้นที่อื่น ๆ (ยกเว้นวิชาภาษาอังกฤษ) โดยเฉพาะวิชา
ภาษาไทยที่ต่ำกว่าค่อนข้างมาก และปัญหาสำคัญของ
ระดับการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาไม่แตกต่าง
กับระดับประถมมากนัก นั่นคือคุณภาพวิชาสามัญ โดยมี
ปัญหาที่สำคัญคือนักเรียนบางส่วนต้องออกจากการศึกษา
ไปเนื่องจากเรียนวิชาสามัญไม่ไหว และนำไปสู่ปัญหาการ
ว่างงานในที่สุด และจากการศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนของรัฐและโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามพบว่าคุณภาพการศึกษาในวิชา
สามัญที่สำคัญส่วนใหญ่ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) ของ
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า
โรงเรียนของรัฐ (อัมมาร สยามวาลา, 2549, 41)

5.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60

จากการวิเคราะห์แบบสำรวจสภาพการจัดการ
ศึกษา การวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและ
ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ และบริหารงาน
ทั่วไป และการประชุมตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนา
ระบบการจัดการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แนวทางและ
มาตรการดำเนินงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60
ดังนี้

5.2.1 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้าน สภาพแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาที่ 1 บูรณาการการศึกษา
ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และความต้องการ
ของท้องถิ่น โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดทำหลักสูตร
บูรณาการเชิงเนื้อหาหรือรายวิชา ขยายการเปิดสอนตั้งแต่
ระดับอนุบาลโดยบูรณาการหลักสูตรของกระทรวง
ศึกษาธิการกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

แนวทางการพัฒนาที่ 2 การร่วมมือกับชุมชน
ในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีมาตรการดำเนินงาน
คือ จัดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
และแผนพัฒนาโรงเรียน ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และ
แหล่งความช่วยเหลือด้านทรัพยากรทางการศึกษาใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อการพัฒนาการศึกษา
ให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

แนวทางการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาสภาพ
แวดล้อมภายในโรงเรียน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ
จัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนให้มีความสะอาด

รมรื่น มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก และได้มาตรฐาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในกับนักเรียนเป็นสำคัญ เข้าโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจัดประกวด เพื่อยกมาตรฐานด้านสุขภาพ อนามัยของนักเรียนให้มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง

5.2.2 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า

แนวทางการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ กำหนดให้ผู้บริหารศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมด้านการบริหารและการจัดการการศึกษา กำหนดหลักเกณฑ์พิเศษในการให้ประกาศนียบัตรวิชาชีพทางการบริหาร โดยใช้ผลงานที่มีอยู่ การพัฒนาผู้บริหารควรจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารในการพัฒนาตนเอง

แนวทางการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ คัดเลือกและบรรจุครูให้ตรงกับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จ

แนวทางการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน จัดทำโครงการเสริมสมรรถนะความเป็นผู้นำของนักเรียน โดยให้ออกไปให้ความรู้แก่ชุมชนและโดยการพบปะผู้นำศาสนาทุกวันศุกร์

แนวทางการพัฒนาที่ 3 การบริหารงานงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดทำโครงการเสนอของบประมาณเป็นแผนงาน

5.2.3 แนวทางและมาตรการดำเนินงานตามพันธกิจทั้งสิ้น

1) แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านวิชาการ

แนวทางการพัฒนาที่ 1 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดให้

มีการบูรณาการระหว่างหลักสูตรสามัญและศาสนาเข้าด้วยกัน จัดทำหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง จัดให้มีการศึกษาดูงานในสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาที่ใช้หลักสูตรบูรณาการ ให้โรงเรียนใช้หลักสูตรที่เป็นเอกภาพเพื่อการถ่ายโอนและการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรสามารถทำให้มีมาตรฐานเดียวกัน จัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ มีการสร้างเครือข่ายเพื่อความเป็นเอกภาพในการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลาง อบรมให้ครูสามัญและครูศาสนาให้ความสนใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

แนวทางการพัฒนาที่ 2 การจัดการเรียนการสอน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดให้ครูได้สอนตรงตามรายวิชาหรือสาขาวิชาที่จบ จัดทำ โครงการนิเทศการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน จัดให้มีการนิเทศภายใน ครูควรได้รับการอบรมเสริม ความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่ม จัดให้ครูได้มีการศึกษา ดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาวิชาศาสนา อิสลาม และวิชาสามัญที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นิเทศการสอน กำหนดให้ทั้งครูสามัญและครูศาสนาจัดทำแผนการสอน และใช้เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการประเมินความดีความชอบ

แนวทางการพัฒนาที่ 3 สื่อและนวัตกรรมทางการสอน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดให้มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยและสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งค้นคว้า จัดโครงการความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ห้องสมุดในระหว่างเครือข่ายโรงเรียนจัดทำโครงการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ จัดทำโครงการอบรมบุคลากรด้านหลักสูตร การใช้สื่อการสอนสมัยใหม่ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อพัฒนาและผลิตสื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ มุลินธิการศึกษาทางไกล จัดให้มีการนิเทศเพื่อ

ติดตามการบริหารจัดการด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง จัดตั้ง
หน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่พัฒนาสื่อและสนับสนุน
สื่อให้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและเป็น
สถานที่ฝึกอบรมพัฒนาสื่อ

แนวทางการพัฒนาที่ 4 การประเมินผล
การสอน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ นำผลการประเมิน
การเรียนการสอนมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่าง
ต่อเนื่อง จัดให้มีการประเมินโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางการพัฒนาที่ 5 ประสิทธิภาพ
การบริหารงานด้านวิชาการ โดยมีมาตรการดำเนินงาน
คือ จัดให้มีหน่วยบริหารกลางที่ช่วยดำเนินการและบริหาร
จัดการ ตั้งศูนย์อบรมประจำจังหวัด เพื่อพัฒนาการสอน
และจรรยาบรรณของครู สร้างเครือข่ายความร่วมมือทาง
วิชาการ

2) แนวทางและมาตรการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ

แนวทางการพัฒนาที่ 1 การจัดทำแผน
และการนำแผนงบประมาณไปใช้ โดยมีมาตรการดำเนิน
งาน คือ จัดให้มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบ
จัดอบรมในเรื่องการจัดทำระบบงบประมาณ จัดอบรม
ในเรื่องงานสารบรรณ จัดทำแผนการปฏิบัติงานด้าน
งบประมาณที่ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังใน
กระบวนการจัดสรรงบประมาณ

แนวทางการพัฒนาที่ 2 ประสิทธิภาพ
การบริหารงานงบประมาณ โดยมีมาตรการดำเนินงาน
คือ ส่งเสริมงบประมาณด้านสาธารณูปโภคและอุปกรณ์
สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ และอาคารเรียนในรูปแบบ
กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ปราศจากดอกเบี้ย เพิ่มอัตรา
ส่วนของงบสนับสนุนรายหัวที่ได้รับในปัจจุบันเพื่อให้
สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำเนินการจัดการ
ศึกษาซึ่งมีการสอนทั้งศาสนาและสามัญและมีทั้งครู
ศาสนาและสามัญ จัดให้มีการจ้างผู้ตรวจสอบบัญชีมี
อาชีพในการตรวจสอบบัญชีประจำปี

แนวทางการพัฒนาที่ 3 กลยุทธ์การ
งบประมาณ โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมและ

สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนตามสภาพ
จริง ผ่อนปรนมาตรการควบคุมการรับเงินบริจาคจากต่าง
ประเทศ โดยให้โรงเรียนสามารถเสนอขอรับความช่วยเหลือ
จากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาด้านการ
ก่อสร้างอาคารสถานที่ โดยให้มีการรับรองอย่างเป็นทางการ
และดำเนินการอย่างเป็นระบบและโปร่งใส ลดขั้นตอน
การขอรับเงินยืมเพื่อวิชาการสงเคราะห์เพื่อให้โรงเรียน
มีโอกาสได้รับเงินส่วนนี้มากขึ้น สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน
และสื่อการสอนที่ทันสมัยให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน ส่งเสริม
ให้โรงเรียนกู้ยืมเงินเพื่อสร้างอาคารเรียน และอาคาร
ประกอบอย่างพอเพียงและเหมาะสม จัดสวัสดิการเงินกู้
ยืมให้กับครูโดยใช้เงินกองทุนสงเคราะห์ ครู จัดทำ
โครงการเพื่อขอความอนุเคราะห์งบประมาณ เพื่อการ
พัฒนาโรงเรียนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น ศูนย์อำนวยการ
บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และองค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น

3) แนวทางและมาตรการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานบุคคล

แนวทางการพัฒนาที่ 1 การพัฒนา
บุคลากร โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ กำหนดให้ผู้
บริหารศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมด้านการบริหารและ
การจัดการการศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีการศึกษาต่อเพื่อ
พัฒนาตนเอง โดยยืมเงินจากโรงเรียนก่อน สนับสนุน
งบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกปี
เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาที่ 2 การส่งเสริมขวัญ
และกำลังใจการปฏิบัติงาน โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ
จ่ายค่าตอบแทนตามวุฒิการศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจใน
การปฏิบัติงาน พิจารณาความดีความชอบด้วยวิธีการ
ขึ้นเงินเดือนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด จัดสวัสดิการ
ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านความเป็นอยู่ของครู
ให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูโรงเรียนเอกชนมีวิทยฐานะ
เหมือนกับข้าราชการ เงินเพิ่มในส่วนนี้ให้ผูกอยู่กับเงิน
อุดหนุนรายหัวประจำปีของโรงเรียน รัฐส่งเสริมสนับสนุน

ให้ครูโรงเรียนเอกชนมีความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรของโรงเรียน ด้วยวิธีการที่สามารถจะจูงใจให้อยู่กับโรงเรียนได้อย่างถาวร

แนวทางการพัฒนาที่ 3 ประสิทธิภาพ การบริหารงานด้านบุคลากร โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรและครู ผู้สอนให้ตรงกับความสามารถหรือสาขาวิชาที่จบ จัดให้มีการอบรมบุคลากรเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจในภาระหน้าที่หรือความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น เทคนิค การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การบริหารจัดการ และความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ บรรจุข้าราชการครู ให้อยู่ดูแลดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน รัฐควรมี ทิศทางการชัดเจนในการเตรียมครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามเพื่อให้ได้บุคคลที่สามารถสอนทั้ง วิชาสามัญและวิชาศาสนา ควรมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อ พัฒนาครูสอนศาสนาให้มีทักษะการสอนที่ดีขึ้น และให้มี กระบวนการพัฒนาแนวความคิดให้สอดคล้องกับความมั่นคงของชาติ

4) แนวทางและมาตรการดำเนินงาน ด้านการบริหารทั่วไป

การพัฒนากระบวนการบริหารเพื่อคุณภาพ โดยมีมาตรการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการติดต่อประสานงานและการทำงานเป็นทีม จัดให้มีแผนปฏิบัติงานประจำปีและการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้กำหนด มีการตรวจสอบและถ่วงดุล จัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนโดยดึงพลังมวลชน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือองค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนจัดทำแผนกลยุทธ์ทั้งระยะสั้น และระยะยาวอย่างเป็นระบบ จัดอบรมเจ้าหน้าที่ธุรการ งานสารบรรณ งานการเงิน บัญชี และพัสดุให้มีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของ

โรงเรียน ให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี การบริหารงานบุคคล และภาวะผู้นำ เพิ่ม ประสิทธิภาพทางการบริหาร ส่งเสริมให้บุตรหลานผู้บริหาร ศึกษาต่อด้านการบริหารการศึกษาเพื่อเป็นทายาทในการ บริหารโรงเรียนในช่วงต่อไป วางแผนการรับนักเรียนให้ เหมาะกับศักยภาพของโรงเรียนทั้งในเรื่องสัดส่วน ครู ต่อนักเรียน จำนวนห้องเรียน สื่อการเรียน ฯลฯ จัดให้มี โรงเรียนพี่เลี้ยงในทุก ๆ 5 โรงเรียน ให้สถาบันอุดมศึกษาที่มี อยู่ในพื้นที่จัดอบรมความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพด้าน การบริหารการจัดการศึกษา

5.2.4 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยมี มาตรการดำเนินงาน คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์มากขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียน รักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและ สื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและรักการ ทำงานและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ส่งเสริมให้มีการ สอนพิเศษเพิ่มเติมในบางวิชานอกเวลาเรียน สนับสนุนทุน อุดหนุนการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดทุน ทรัพย์ให้รางวัลแก่นักเรียนที่เรียนดี ทำกิจกรรมเด่น และ มีการช่วยเหลืองานเพื่อส่วนรวม เน้นแนวการศึกษาต่อ และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสำนึกถึงการเรียนและการ พัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น

5.2.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

1. การเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการทัศน์ และการมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้อย่างแท้จริงในปรัชญาของการจัดการศึกษา มโนทัศน์เกี่ยวกับ ความรู้ และการศึกษาในอิสลาม

2. การมีเจ้าภาพหรือหน่วยงานที่ ดูแลและรับผิดชอบในการพัฒนาโรงเรียนที่เป็นเอกภาพ

ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนแนวทางและมาตรการการจัดการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ดังนี้

6.1.1 รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจแนวคิด ปรัชญาพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

6.1.2 ทุกภาคส่วน เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน บัณฑิตนำเข้า การดำเนินการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง และควรช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และการทำวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาด้านงบประมาณ โดยเฉพาะในเรื่องการจ่ายเงินเดือนตามระดับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จ การบรรจุครูตรงตามสาขาวิชาที่สอน และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาครู ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนกลยุทธ์งบประมาณ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ด้านงบประมาณ และการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปี ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดการศึกษา ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่อนข้างต่ำ

6.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการควรพิจารณาแนวทางและมาตรการดำเนินงานในด้านสภาพแวดล้อม บัณฑิตนำเข้า การดำเนินการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กำหนดเป็นนโยบายที่จะให้การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยจัดลำดับความสำคัญตามปัญหาเร่งด่วนและสิ่งที่

สามารถดำเนินการได้ เช่น การจัดทำหลักสูตรบูรณาการ การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโดยการศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมด้านการบริหารและการจัดการการศึกษา สนับสนุนทุนการศึกษาต่อ และการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสำนึกถึงการเรียนเพื่อการพัฒนาตน

6.1.4 โรงเรียนควรใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะชุมชนส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความร่วมมือในกิจการของโรงเรียน การสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ การสนับสนุนทางการเงินให้แก่โรงเรียน และการให้การอบรมด้านอาชีพแก่นักเรียน

6.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัยได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการดำเนินงานในอนาคตที่จะให้ได้องค์ความรู้ และข้อยืนยันที่กว้างขวางชัดเจนและแน่นอนยิ่งขึ้น ดังนี้

6.2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาด้านสภาพแวดล้อม บัณฑิตนำเข้า การดำเนินการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละด้านอย่างละเอียด ครอบคลุมประเด็นโดยเฉพาะตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6.2.2 ควรศึกษาวิจัยในเชิงการบริหารจัดการ นโยบาย กลยุทธ์ การดำเนินงานตลอดจนตัวบ่งชี้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภท 15(1) ที่ได้รับเงินอุดหนุน ร้อยละ 60 ในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน

6.2.4 ควรศึกษาปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า การดำเนินการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาลึกถึงปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า การดำเนินการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบริบทของแต่ละโรงเรียนหรือขนาดของโรงเรียนอย่างลึกซึ้ง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2550

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิติมา ปรีดีดีลิก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์.
- เฉลิมพล และชนัน. (2550). สภาพและปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์สาขาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชมพูนุช นิยมแย้ม. (2547). โรงเรียนปอเนาะในบริบทการศึกษาไทย. (ออนไลน์). มีที่: [http:// www. Edtechno.com](http://www.Edtechno.com) สืบค้นเมื่อ: 5 สิงหาคม 2547.
- ชาร์รี่ฟ สือนิ. (2546). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วี อินเทอร์เน็ต พริน.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- บุญเสริม วิมุกตะนันท์. (ม.ป.ป.). การบริหารการเงิน การบัญชีและการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สำเนา).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พลเดช ปิ่นประทีป และคณะ. (2549). การปฏิรูปการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ข้อเสนอเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- ฟาริต เตะมาหมัด. (2549). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. (2549). ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ม.ป.พ.: ม.ป.ท.
- _____. (ม.ป.ป.). เอกสารการประชุม เรื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เรวดี กระโหมวงค์และคณะ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพความต้องการและการพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- สมเกียรติ พ่วงรอด. (2546). การบริหารงานบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). สภาพปัจจุบันและปัญหาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ม.ป.พ.: ม.ป.ท.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยกฤษฎ์. (2535). หลักการบริหารเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ..
- อัมมาร สยามวาลา และคณะ. (2549). รายงานของคณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์. ม.ป.พ.: ม.ป.ท.
- Al-attas, Syed Muhammad Naquib. (1979). **Aims and objectives of Islamic education**. Jeddah: King Abdul Aziz University.
- Hoy, W.N., & Mikel, C.G. (2005). **Educational administration: Theory, research, and practice**. (7thed). New York: McGraw-Hill.
- Kast, R.E., & Rosenzweig, J.E. (1985). **Organization and management: A systems and contingent approach**. (4thed). New York: McGraw-Hill.

